

також можуть використовуватися місцевими органами влади для вирішення завдань адміністративно-територіальної одиниці в порядку їх надходження.

Підсумовуючи вищевикладене, можемо констатувати, що місцеві органи влади в сучасних умовах володіють доволі широким переліком джерел для формування фінансових ресурсів, а внаслідок реформи децентралізації він значно розширився. Втім, наявність фінансових ресурсів є лише передумовою для забезпечення поступального розвитку адміністративно-територіальних одиниць, адже не менш важливим є забезпечення їх ефективного та раціонального використання.

Література:

1. Брязкало А.Є. Особливості формування фінансових ресурсів органами місцевого самоврядування / А.Є. Брязкало // Фінанси, банки, інвестиції. – 2014. – №31. – С. 31–36.
2. Місцеві фінанси: підруч. / за ред. О.П. Кириленко. – К.: Знання, 2006. – 677 с.
3. Владимиров К. Місцеві фінанси: навч. посіб. / К. Владимиров, Н. Чуйко, О. Рогальський. – Херсон: Олді-плюс, 2006. – 352 с.
4. Петровська І. Фінанси (з елементами статистики фінансів): навч. посіб. / І. Петровська, Д. Клиновий. – К.: ЦУЛ, 2002. – 300 с.
5. Бечко П. Місцеві фінанси: навч. посіб. / П. Бечко, О. Ролінський. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 192 с.
6. Тимошенко О.В. Фінансові ресурси органів місцевого самоврядування в умовах фінансової незалежності територіальних громад / О.В. Тимошенко // Економіка та держава. – 2010. – №1. – С. 72–74 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2010_1_19.

Теребус Соломія Михайлівна

*Студентка групи ФУПОзм-11
Науковий керівник – к.е.н., доцент Тулай О.І.*

НЕДЕРЖАВНЕ ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ: СТРАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Реформування системи пенсійного забезпечення України триває вже понад 10 років, проте у цій сфері все ще залишається низка проблем організаційного, економічного, правового та політичного характеру. Сьогодні, де-юре, в Україні діє трирівнева пенсійна система. Проте, де-факто, прослідковуємо постійний дефіцит коштів, досі не запроваджено накопичувальну пенсійну систему, а недержавне пенсійне страхування перебуває на стадії розвитку.

Згідно Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» від 9 липня 2003 р. система недержавного пенсійного забезпечення – це складова частина системи накопичувального пенсійного забезпечення, яка ґрунтується

на засадах добровільної участі фізичних та юридичних осіб, окрім випадків, передбачених законами, у формуванні пенсійних накопичень з метою отримання учасниками недержавного пенсійного забезпечення додаткових до загальнообов'язкового державного пенсійного страхування пенсійних виплат [4]. За видами пенсійні фонди поділяються на: відкриті, учасниками яких можуть бути будь-які фізичні особи незалежно від місця та характеру їх роботи; корпоративні, засновниками яких є юридичні особи-роботодавці або декілька юридичних осіб-роботодавців і до яких можуть приєднуватися роботодавці-платники [2].

Таблиця 1

Динаміка основних показників діяльності недержавних пенсійних фондів [2]

Показники	Станом на 30.09.2014	Станом на 30.09.2015	Станом на 30.09.2016	Темпи приросту, %	
				Станом на 30.09.2015/ станом на 30.09.2014	Станом на 30.09.2016/ станом на 30.09.2015
Кількість укладених пенсійних контрактів, тис. шт.	53,9	58,1	61,5	7,8%	5,9%
Загальна кількість учасників НПФ, тис. осіб	832,5	834,2	833,0	0,2%	-0,1%
Загальна вартість активів, млн. грн.	2478,5	2107,3	2076,9	-15,0%	-1,4%
Пенсійні внески всього, млн. грн.	1738,4	1865,9	1875,8	7,3%	0,5%
У тому числі:					
-від фізичних осіб	69,0	77,3	87,1	12,0%	12,7%
-від фізичних осіб-підприємців	0,2	0,2	0,2	0,0%	0,0%
-від юридичних осіб	1668,8	1788,1	1787,7	7,1%	-0,02%
Пенсійні виплати, млн. грн.	349,8	528,9	608,2	51,2%	15,0%
Кількість учасників, що отримують пенсійні виплати	71,1	80,8	80,7	13,6%	-0,1%
Сума інвестиційного доходу, млн. грн.	1242,8	984,7	1008,1	-20,8%	2,4%
Прибуток від інвестування недержавного пенсійного фонду, млн. грн.	1090,4	780,0	774,1	-28,5%	-0,8%
Сума витрат, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів, млн. грн.	152,4	204,7	234,0	34,3%	14,3%

Система недержавного пенсійного забезпечення впродовж останніх років розвивається динамічно і має потенціал для подальшого розвитку. Основні показники діяльності недержавних пенсійних фондів (НПФ) та темпи їх приросту наведені в табл. 1.

Впродовж дев'яти місяців 2016 р. адміністраторами недержавних пенсійних фондів було укладено 61,5 тис. пенсійних контрактів, що на 5,9% більше порівняно з аналогічним періодом 2015 р. За результатами третього кварталу 2016 р. загальна кількість учасників НПФ становила 833 тис. осіб, а за результатами аналогічного періоду у 2015 р. – 834,2 тис. осіб.

Пенсійні виплати станом на третій квартал 2016 р. становили 608,2 млн. грн., що на 15% більше в порівнянні з аналогічним періодом 2015 р. Одним із основних якісних показників, які характеризують систему НПЗ, є сплачені пенсійні внески. У період з 30 вересня 2015 р. до 30 вересня 2016 р. сума пенсійних внесків зросла лише на 0,5% і становить 1875,8 млн. грн. Однак значне зростання суми пенсійних внесків відбулося у період з 30 вересня 2014 р. до 30 вересня 2015 р. – 7,3%, що в абсолютному вираженні складає 127,5 млн. грн. У загальній сумі пенсійних внесків станом на 30 вересня 2016 р. основну частину або 95,3%, становлять пенсійні внески від юридичних осіб, на які припадає 1787,7 млн. грн. Загальна вартість активів, сформованих НПФ, за дев'ять місяців 2016 р. становила 2076,9 млн. грн., що на 1,4% або на 30,4 млн. грн. менше в порівнянні з аналогічним періодом 2014 р. [3].

Недержавні пенсійні фонди формують портфель, до якого входять об'єкти інвестування з мінімальним ступенем ризику. Тому особливого значення набуває вибір інвестиційних інструментів, використовуючи які НПФ зможуть забезпечити захист грошових коштів населення від інфляційних процесів і при цьому отримувати визначений приріст капіталу.

На кінець третього кварталу 2016 р. переважними напрямками інвестування пенсійних активів стали депозити в банках (40,3% від інвестованих активів), цінні папери, дохід за якими гарантовано Кабінетом Міністрів України (39,3%), облігації підприємств, емітентами яких є резиденти України (10,0%), акції українських емітентів (1,0%) (рис. 1).

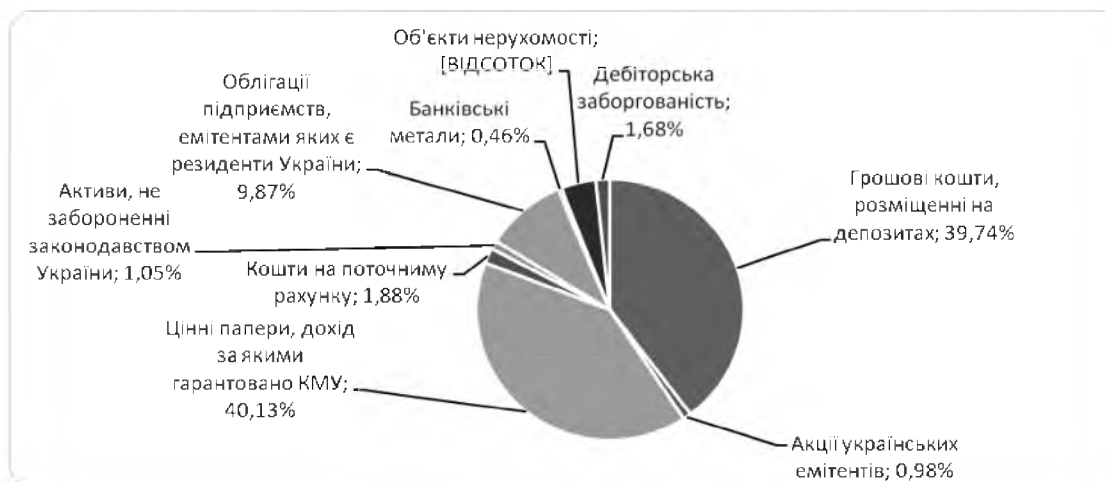

Рис. 1. Структура інвестованих пенсійних активів станом на 30 вересня 2016 р. [2]

Метою інвестування пенсійних активів є збереження пенсійних заощаджень громадян. Тому стратегія інвестування недержавних пенсійних фондів є більш консервативною, ніж у інших фінансових установ.

Загальний дохід, отриманий від інвестування пенсійних активів в кінці вересня 2016 р. становив 1 008,1 млн. грн., що на 23,4 млн. грн. (2,4%) більше у порівнянні з аналогічним періодом 2015 р. Витрати, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів, станом на 30 вересня 2016 р. зросли на 14,3% у порівнянні з аналогічним періодом 2015 р. і в цілому за час існування пенсійних фондів становлять 234 млн. грн. або 11,3% від загальної вартості активів НПФ [3].

Основними причинами недостатнього розвитку недержавного пенсійного забезпечення в Україні, на наш погляд, є:

- низький рівень дохідності пенсійних активів;
- законодавча неврегульованість окремих питань діяльності ринку недержавного пенсійного забезпечення;
- низький рівень довіри населення до недержавного пенсійного забезпечення, банківської системи та інших фінансових установ;
- недостатня заінтересованість роботодавців у фінансуванні недержавних пенсійних програм для працівників;
- низький фінансовий рівень спроможності громадян для участі у системі недержавного пенсійного забезпечення;
- обмежений вибір фінансових інструментів, придатних для інвестування пенсійних коштів, зумовлений відставанням розвитку ринку капіталу від потреб інституційних інвесторів;
- низький рівень роз'яснювальної роботи щодо змісту та ролі системи накопичувального пенсійного забезпечення в суспільстві та недостатність її фінансування [5].

З метою покращення ситуації на ринку потрібно посилити довіру населення до НПФ, сприяти розвитку економіки, що, в свою чергу, призведе до підвищення платоспроможності населення. Також необхідно розширити напрямки фінансування пенсійних активів, додавши до інвестиційного портфелю іноземні цінні папери, та стійкі до кризових явищ фінансові інструменти. Для ефективнішого функціонування недержавних пенсійних фондів доцільно:

- вдосконалити законодавче регулювання діяльності НПФ шляхом належного державного нагляду і контролю в цій сфері;
- розробити та прийняти державну програму інформування населення щодо усіх аспектів недержавного пенсійного забезпечення;
- вдосконалити облік пенсійних коштів у контексті відповідності його міжнародним стандартам фінансової звітності;
- забезпечити прозорість діяльності системи;
- забезпечити наявність надійних фінансових інструментів, захищених від інфляції [1].

Отже, недержавні пенсійні фонди є потужними учасниками національного ринку фінансових послуг і мають велике значення як для

окремого індивіду, так і економіки в цілому. Аналіз діяльності недержавних пенсійних фондів в Україні за останні три роки характеризує те, що суттєвий вплив на розвиток недержавного пенсійного забезпечення має здатність НПФ ефективно управляти вже залученими коштами. Здійснити ефективне впровадження та функціонування НПФ в Україні можна через сприяння розвитку малого та середнього підприємництва, вдосконалення законодавчої бази, покращення життєвого рівня населення, усунення соціальних негараздів, зміцнення соціальної захищеності населення.

Література:

1. Голда Є.С. Сучасний стан та перспективи розвитку недержавних пенсійних фондів України / Є.С. Голда // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2013. – №16 (205). – С. 104–107.
2. Мединська Т.В. Недержавне пенсійне страхування в Україні: стан, перспективи розвитку і особливості оподаткування / Т.В. Мединська, І.Л. Боднарюк // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2012. – Вип. 2. – С. 310–318.
3. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Підсумки розвитку недержавного пенсійного забезпечення станом на 30.09.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://nfp.gov.ua/files/DepFinMon/NPF_III_kv%202016.pdf.
4. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України №1057-IV від 09.07.2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1057-15>.
5. Ткаченко Є.В. Перспективи недержавних пенсійних фондів в Україні / Є.В. Ткаченко // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2013. – №16 (205). – С. 150–153.

Федінчук Марія Василівна

Студентка групи ФУПОМ-12

Науковий керівник – к.е.н., доцент Сидорчук А.А.

КРИТИЧНИЙ РІВЕНЬ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ В УКРАЇНІ ЯК ЗАГРОЗА ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ

Економічна безпека країни в умовах глобалізації виступає одним з головних завдань забезпечення росту економічного потенціалу, а загалом і рівня добробуту населення. Державний борг, його розмір, методи розміщення та погашення прямопропорційно впливають на всі економічні процеси в країні (дефіцит бюджету, розмір грошової маси, темпи інфляції).

Економічна безпека – це такий стан економіки та інститутів влади, за якого забезпечується гарантований захист національних інтересів, гармонійний, соціально орієнтований розвиток країни у цілому, достатній економічний та